

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὁ φανατισμὸς εἶναι ἀπέραντη δύναμη μὲ διπλὸ πρόσωπο: εὐεργετικὴ καὶ καταλυτικὴ. Εἶναι δύσκολο νὰ τὸν ἀπορρίψει κανεὶς χωρὶς συζήτηση. Ἄν συμβαίνει συχνὰ νὰ τὸν καταριούμαστε, εἶναι γιὰτὶ γνωρίσαμε σχεδὸν μονάχα τὴν καταλυτικὴν του ἰκανότητα. Τὸν εὐεργετικὸν φανατισμὸν τὸν εἶδαμε σὰν κάτι διαφορετικόν: προσήλωσις σ' ἓνα χρέος ἢ σ' ἓνα ὑψηλότατο ἰδανικόν. Καὶ δὲν τὸν ὀνομάσαμε τότε «φανατισμὸς». Δὲν μπορούμε, ὡστόσο, ἂν σωστὰ κρίνουμε, νὰ παραμερίσουμε τὶς ἀγαθὰς πλευρὰς τοῦ φανατισμοῦ: τὸ πάθος γιὰ τὴν ἀλήθεια, τὸ πάθος γιὰ τὴν ἔρευνα, τὸ πάθος γιὰ τὴν παιδείαν, τὸ πάθος γιὰ τὴν εἰρήνην, ἀνθρώπινες κορυφώσεις ποὺ δημιούργησαν ἥρωες καὶ μάρτυρες, τὴν πινακοθήκην ποὺ καταυγάζει¹ μὲ τὸ φῶς τῶν προσωποποιήσεων τῆς καὶ δικαιώνει συνάμα τὴν ἀνθρώπινην Ἱστορίαν.

Ἡ συνηθισμένη, ὡστόσο, μορφή τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἀληθινὰ ἀποκρουστικὴ. Ὁ φανατικὸς, σ' ὅλες τὶς ἐποχάς, εἶναι στενοκέφαλος καὶ στενόκαρδος. Τὸ ὀπτικόν του πεδίου εἶναι περιορισμένον καὶ τὸ πείσμα του ἀκατανίκητον. Ἄγνοεὶ τοὺς συμβιβασμούς, ἀλλ' ἀγνοεὶ καὶ τὶς καλόπιστες κ' εὐγενεῖς παραχωρήσεις. Φρουρὸς συχνὰ ἑνὸς δόγματος ποὺ ὑποστηρίζει τὶς ἐξοχότερες ἀρετὰς, ὅσο προχωρεῖ τὶς χάνει ὁ ἴδιος. Γίνεται ἀπάνθρωπος, ὠμός, σκαιός², ἀποθηριώνεται³, γιὰ νὰ ἐξανθρωπίσει τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ φανατισμὸς δημιουργεῖ καταστάσεις βρασμοῦ. Ἀλλὰ βρασμοῦ ἀπὸ ἐμπάθεια, μίσος, ἀκόμη κ' ἐγκληματικὴ διάθεσις. Ἄς θυμηθοῦμε τὰ ὀλοκαυτώματα κατὰ τὸ Μεσαίωνα καὶ τὴν Ἀναγέννησιν. Θηρία καὶ ὄχι ἄνθρωποι τὰ ἐπραγματοποίησαν.

[...]

Ἐπειτα καὶ τοῦτο: ὁ φανατισμὸς εἶναι μιὰ παραγωγικὴ ἐπένδυση τῶν καιροσκοπῶν, τῶν μηχανορράφων καὶ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῆς ἀνθρώπινης καλοπιστίας ἢ καὶ ἀφέλειας ἀφέλειας ποὺ φτάνει συχνὰ ἴσαμε τὰ σύνορα τῆς ἡλιθιότητος. Νομίζω, πῶς, ὅταν μιλοῦμε γιὰ ἐνάρετο φανατισμό, θὰ πρέπει νὰ ἐννοοῦμε τὸ φανατισμὸ τῶν ταπεινῶν ἡρώων τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ ὄχι τὸ φανατισμὸ τῶν πληθῶν. Τὰ πλήθη, ὅταν φανατίζονται ἀπὸ τοὺς ἐπιδέξιους σκηνοθέτες τῶν ἱερῶν πολέμων ἢ τῶν «ἐπικῶν» ἐξορμήσεων, εἶναι πάντα ἐτερόφωτα, ἄβουλα καὶ καταστροφικά. [...] Οἱ φανατικοὶ ὅποιας μορφῆς εἶναι οἱ μεγάλοι ἐγκληματίες ποὺ ἔσπειραν τὸν ὄλεθρο ἀπάνω στὴ γῆς καὶ σπύλωσαν ἀνεξίτηλα τὸ νόημα τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ὑπόβαθρο τοῦ φανατισμοῦ εἶναι ἡ αὐθεντία. Αὐτὸ σημαίνει πῶς μέσα στὴ συνείδηση τοῦ φανατικοῦ εἶναι ἀνάγκη ἀκόμη καὶ ν' ἀχνογράφεται μιὰ πίστη. Ἡ μιὰ ἀφοσίωση. Φανατικὸς δὲν εἶναι μόνο ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει ἀράγιστα καὶ ἀνεπανόρθωτα. Συνηθέστατα γιὰ μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ. Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ποὺ ἀφοσιώνεται σ' ἓνα πρόσωπο ἢ σ' ἓνα θεσμὸ ἢ σὲ μιὰ κατάσταση ὄχι ἀπὸ πίστη ἢ, γιὰ νὰ εἴμαστε περισσότερο μέσα στὴν ἀλήθεια, λιγότερο ἀπὸ πίστη καὶ περισσότερο ἀπὸ ἀγάπη. [...] Ὁ φανατικὸς φίλαθλος, ἄς ποῦμε, μπορεῖ καὶ ν' ἀρρωστήσει ἢ καὶ νὰ πεθάνει γιὰ τὴν ὀμάδα του· ὄχι πάντα γιὰτὶ πιστεύει πῶς ἡ ὀμάδα του εἶναι ἡ ἀξιότερη· ἀλλὰ γιὰτὶ εἶναι ἡ ὀμάδα τοῦ τόπου του ἢ καὶ ἡ ὀμάδα τῶν φίλων του ἢ καὶ ἡ ἀρχαία ὀμάδα ἢ δική του ἢ καί, χωρὶς φανερὴ αἰτία, ἀπὸ μιὰ μυστικὴ ἀνεξήγητη ἔλξη. Ἡ ἀγάπη, ὁ θαυμασμὸς, ἡ ἀφοσίωση, ἡ στοργὴ γεννοῦν φανατισμοὺς σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀδιασάφητους, ἀναβρυσμένους ἀπὸ μυστικὰς πηγές, ποὺ δύσκολα μποροῦν νὰ τοὺς ἐρμηνεύσουν καὶ νὰ τοὺς δικαιολογήσουν οἱ ἀμύητοι. Ἔτσι γίνεται φανερὸ τὸ ποσοστὸ τῆς τύφλωσης ποὺ ὑπάρχει μέσα στὸ φανατισμὸ καὶ ὁ περιορισμένος ἀριθμὸς τῶν πλευρῶν του ποὺ εἶναι ἀληθινὰ γόνιμες καὶ ὠφέλιμες. Κ' ἔτσι ἐπίσης γίνεται φανερὸ γιὰτὶ ὁ ἀφανάτιστος ἄνθρωπος εἶναι ἓνας πολύτιμος παράγοντας εὐθυκρισίας, καλῆς

πίστης, νηφαλιότητας και σωφροσύνης – δηλαδή ο άρμοδιότερος κριτής σε κάθε περίπτωση, ο ιδανικός έλληνοδίκης⁴, μορφή που προκαλεί την εκτίμηση και το σεβασμό.

(Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, *Οι σκληροί καιροί. Η τραγωδία του εικοστού αιώνα*, ένατη έκδοση, Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1993, σσ. 89-92.)

-
1. *καταυγάζει*: φωτίζει δυνατά, προσδίδει έντονη λάμψη
 2. *σκαιός*: τραχύς και σκληρός, προσβλητικός
 3. *άποθηριώνεται*: εξαγριώνεται τόσο, ώστε να συμπεριφέρεται σαν θηρίο
 4. *έλληνοδίκης*: κριτής αγώνων, μέλος της σχετικής κριτικής επιτροπής

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε 70-90 λέξεις το περιεχόμενο του επόμενου αποσπάσματος από το κείμενο: «[...] **ο άφανάτιστος άνθρωπος είναι ένας πολύτιμος παράγοντας ευθυκρισίας, καλής πίστης, νηφαλιότητας και σωφροσύνης [...]**».

Μονάδες 10

B2. «**Η συνηθισμένη, ωστόσο, μορφή του φανατισμού [...] ακόμη κ' εγκληματική διάθεση**». Με ποια συλλογιστική πορεία (παραγωγική-επαγωγική) αναπτύσσεται το συγκεκριμένο απόσπασμα του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. Να σχηματίσετε πρόταση με καθεμιά από τις επόμενες λέξεις, στο γραμματικό τύπο που αυτές βρίσκονται μέσα στο κείμενο: **καταλυτική, εξανθρωπίσει, μηχανορράφων, ανεξίτηλα, ευθυκρισίας.**

Μονάδες 5

B4. στενόκαρδος, άποθηριώνεται, καιροσκοπόν, έτερόφωτα, έλλανοδίκτης: Να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη, που να έχει ως α΄ συνθετικό της το β΄ συνθετικό των πιο πάνω λέξεων.

Μονάδες 5

Γ. Με αφορμή τα συχνά κρούσματα βίας που προκαλούνται σε διάφορες περιοχές από αλληλοσυμπλεκόμενους οπαδούς ποδοσφαιρικών ομάδων, το πολιτιστικό κέντρο του Δήμου σας οργανώνει εκδήλωση για τις επιπτώσεις του φανατισμού των ατόμων στην καθημερινότητά τους. Σε μια δεκάλεπτη ομιλία σας, να επισημάνετε τις αρνητικές όψεις του φανατισμού στην κοινωνική ζωή και να προτείνετε τρόπους για την αντιμετώπισή τους (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΛΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10.30΄ πρωινή.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 2006

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το κείμενο αναφέρεται στο φαινόμενο του φανατισμού. Αρχικά, ο συγγραφέας διαχωρίζει την έννοια του φανατισμού από το πάθος που αφορά σε αξίες ευγενείς όπως η αλήθεια, η ειρήνη και η παιδεία. Αναφερόμενος στην αρνητική έκφανση του, απαριθμεί τα χαρακτηριστικά ενός φανατισμένου ανθρώπου, που συχνά καταλήγει να χάνει τον δρόμο του και τις αξίες για τις οποίες μαχόταν. Άλλωστε, σ' αυτό συμβάλλουν και οι εκάστοτε καιροσκόποι, που εκμεταλλεύονται προς όφελος τους την αγνότητα και την άγνοια της μάζας. Σημειώνεται επίσης, πως η βαθιά φανατισμένη πίστη μετατρέπει το άτομο σε τυφλό ακόλουθο μιας ιδέας, ενός ατόμου ή μιας ομάδας. Συχνά, αυτή η πίστη δεν έχει τις ρίζες της σε φανερά ή λογικά αίτια. Γι' αυτό, καταλήγει, ο μη φανατισμένος άνθρωπος αποτελεί την φωνή της λογικής.

B1. Ο άνθρωπος που δεν φανατίζεται είναι αυτός που αντιπροσωπεύει την ορθή κρίση. Απαλλαγμένος από πάθη, προκαταλήψεις και εμμονές είναι δεκτικός στην διαφορετικότητα και ανοιχτός σε εναλλακτικές ιδέες, εφόσον αυτές κινούνται μέσα στα πλαίσια της ελευθερίας. Είναι σε θέση να αντιμετωπίσει με ηρεμία ενδεχόμενες αντιπαραθέσεις ή συγκρούσεις προκύψουν και εξετάζει τα γεγονότα με ψυχραιμία και ευθυκρισία. Έτσι λοιπόν, απέναντι στον παραλογισμό του φανατισμού υψώνεται η πνευματική καλλιέργεια και τα ανθρωπιστικά ιδανικά των αφανάτιστων ανθρώπων.

B2. Η συλλογιστική πορεία της παραγράφου είναι παραγωγική. Ξεκινάει δίνοντας τα χαρακτηριστικά του φανατισμένου ανθρώπου σε όλες τις εποχές και καταλήγει με συγκεκριμένες αναφορές σε γεγονότα που καταδεικνύουν την βαρβαρότητα στην οποία μπορεί να φτάσει ο φανατισμός.

B3.

- Η **παρέμβαση** του ήταν καταλυτική για την εξέλιξη της συζήτησης
- Σκοπός της Παιδείας είναι να μορφώσει αλλά και να **εξανθρωπίσει** το άτομο.
- Αποδείχτηκε πως τα εμπόδια που παρουσιάζονταν οφείλονταν σε κινήσεις των **μηχανορράφων** που δρούσαν παρασκηνακά.
- Τα λόγια του παραμένουν **ανεξίτηλα** στις καρδιές όλων μας.
- Οι αποφάσεις ενός δικαστή πρέπει να είναι αποτέλεσμα **ευθυκρισίας** και αμεροληψίας.

B4.

στενόκαρδος : καρδιοπαθής
αποθηριώνεται : θηριοδασμάστης
καιροσκόπων : σκοποβολή
ετερόφωτα: φωταγωγός
ελλανοδίκτης : δικονομία

Γ. Επικοινωνιακό πλαίσιο : Ομιλία

Προσφώνηση: Κυρίες και Κύριοι,

Πρόλογος

Συγκεντρωθήκαμε όλοι εδώ σήμερα με αφορμή την πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Κέντρου με θέμα τον φανατισμό και τα βίαια αποτελέσματα που αυτός επιφέρει. Αξιοποιώντας την ευκαιρία που μου δίνεται, θα ήθελα κι εγώ να διατυπώσω κάποιες σκέψεις

-αναφορά σε φαινόμενα και σε μορφές φανατισμού που απασχολούν την κοινωνία

Α' ζητούμενο : Αρνητικές όψεις φανατισμού στην κοινωνική ζωή

- Καταστροφή του πολιτισμού
- Διατάραξη κοινωνικής γαλήνης και ειρηνικού πνεύματος
- Αδυναμία συνεργασίας και απουσία διαλόγου
- Υπονομεύει την δημοκρατία
- Αναστέλλεται η πρόοδος
- Γεννά πάθη.

Μεταβατική παράγραφος

Η σοβαρότητα των συνεπειών καθιστά ξεκάθαρη την άμεση ανάγκη αντιμετώπισης.

Β' Ζητούμενο : Τρόποι αντιμετώπισης

- Παιδεία και σωστή αγωγή
- Καλλιέργεια ανθρωπισμού και αρετών όπως : συνεργασία, αυτοκριτική, αυτοκυριαρχία , σωφροσύνη κ.α.
- Μετριοπάθεια και ανεκτικότητα
- Αγώνες προσωπικοί και συλλογικοί για την καταπολέμηση της αδικίας και εν γένει των φαινομένων που μπορούν να οδηγήσουν σε φανατισμό.

Επίλογος

Συγκεφαλαίωση.

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω για άλλη μια φορά την οξύτητα του προβλήματος και να εκφράσω την ελπίδα ότι η κοινωνία οι αρμόδιοι φορείς αλλά και όλοι μας θα επιδείξουμε τη δέουσα στάση, ώστε η κατάσταση να βελτιωθεί.

Αποφώνηση

Σας ευχαριστώ πολύ που με ακούσατε

Πρώτοι με την πρώτη!